

Nota van het uitgesteld archeologisch vooronderzoek in Brasschaat Ruiterijschool 7. Programma van maatregelen

COLOFON

Titel

Nota uitgesteld vooronderzoek Brasschaat Ruiterijschool 7.

Auteurs

Jan De Beenhouwer, Marleen Arckens, Niels Geelen, P. Valentijn & G. Nieuwlaat

Plaats en datum

Wijnegem 19 februari 2021

Fodio Rapport Folio 86

Wettelijk Depot D/2021/13.179/7

Projectcode 2020G225 - verkennend archeologisch booronderzoek

Vlaams Erfgoed Centrum

Liesdonk 5

B-2440 Geel

Projectcode 2020L227 - proefsleuvenonderzoek

Fodio

Turnhoutsebaan 277

B-2110 Wijnegem

<http://www.fodio.be/>

Erkend archeoloog

Fodio OE/ERK/archeoloog/2015/0067

Kaft

Orthofotomozaïek middenschalg winter 2020 © Geopunt.

© Fodio.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of op enige wijze hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze.

Inhoud

Programma van maatregelen	83
1 Gemotiveerd advies	83

Programma van maatregelen

I Gemotiveerd advies

Het onderzoeksgebied is gelegen aan de Ruiterschool te Maria-ter-Heide in de gemeente Brasschaat. Het terrein is sinds 1889-1894 onderdeel van het Oostkwartier van het Kamp van Brasschaat. In 1914 werden ten zuiden van het Groot Schietveld, in de omgeving van het onderzoeksgebied, de eerste manège en paardenstallen voor de cavalerie gebouwd. Met het verplaatsen van de cavallerieschool van Tervuren naar Brasschaat in 1921 kwam er een grote uitbreiding met een manège, een kazerne en tal van paardenstallen. Het gebouwenpark is goed te herkennen op de topografische kaart van 1938. Vanaf 1932 werden de paarden in snel tempo vervangen door vrachtwagens en tractoren en werden de paardenstallen omgebouwd tot garages. Op geen van de topografische kaarten is het onderzoeksgebied in die periode bebouwd. Het behoorde tot een rechthoekig perceel omgeven door paden. Eén van die paden liep van zuid naar noord over de oostelijke helft van het terrein.

Naar aanleiding van een gepland bouwproject werd in 2020 door het VEC een bureaustudie uitgevoerd om het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied in te schatten. Op basis van de bodemkundige en landschappelijke situatie kon de aanwezigheid van erfgoed uit de prehistorie niet worden uitgesloten. Hetzelfde gold voor sporensite uit latere perioden. Omdat het terrein in de eerste helft van de 20ste eeuw werd gebruikt als oefenterrein van de nabije cavallerieschool en de nabije kazerne in WOII geteisterd werd, bestond de mogelijkheid dat de weerslag hiervan nog zichtbaar was in de bodem. Om vondsten in kaart te brengen die verband houden met WOII-erfgoed, werd daarom op 4 mei 2020 een veldkartering met metaaldetectie uitgevoerd die echter door de puinhoudende bodem niet succesvol bleek. Een landschappelijk booronderzoek, bracht vervolgens in kaart of de bodem nog voldoende bewaard was om resten van een goed bewaarde site uit de prehistorie of jongere perioden te kunnen aantreffen. De oorspronkelijke podzolbodem aan de noordrand van het terrein bleek nog deels bewaard te zijn. In 3 boringen bleven daar nog resten van de aanrijingshorizonten van de podzol bewaard. De lichtbruine Bs horizont bleef in twee boringen bewaard en in 1 boring, onder de betonplaat van een nog af te breken loods uit de 2de helft van de 20ste eeuw, was daarboven ook de donkere Bh horizont bewaard. Vermits er zich aan de noordrand van het terrein mogelijk nog resten van een artefactensite konden bevinden in deze bodemhorizonten, werd een archeologisch verkennend booronderzoek aanbevolen. Vooraf werd de loods onder begeleiding gesloopt, waarbij uit 4 aangelegde profielen reeds bleek dat de B horizont ter hoogte van de loods niet goed bewaard was.

Het archeologisch verkennend booronderzoek werd uitgevoerd door het VEC op 2 december 2020. De rapportage ervan vormt een onderdeel van deze nota. Het beeld van de boringen bevestigde de eerdere waarnemingen bij het slooptoezicht. Omdat de verwachting voor het aantreffen van een goed bewaarde artefactensite na een representatief aantal boringen moest worden bijgesteld naar een lage trefkans, werd het archeologisch verkennend booronderzoek beëindigd. Omdat de bodem wel nog voldoende bewaard was om kans te maken op het aantreffen van een sporensite werd een proefsleuvenonderzoek aanbevolen als volgende onderzoeksstap.

Het proefsleuvenonderzoek werd door Fodio uitgevoerd van 14 tot 16 januari 2021. Daarbij werden geen sporen aangetroffen van permanente bewoning in het verleden, voorafgaand aan de ingebruikname van het terrein door Belgisch leger in het begin van de 20ste eeuw. De oudste sporen houden verband met de in cultuur name van de heide, vermoedelijk laat in de nieuwe tijd. Oudere sporen ontbreken zowel in het zuidelijk deel van het terrein waar de bodem rond het begin van de 20ste eeuw door ploegen diep gekeerd werd, als in het noorden van het terrein waar de bodem plaatselijk beter bewaard bleef. Fenomenen die verband houden met de vernieling van de ruiterschool in WOII werden niet waargenomen. Verder kon slechts één oud leidingtracé met zekerheid in verband worden gebracht met de inrichting van de naburige ruiterschool in de eerste helft van de 20ste eeuw. In overeenstemming met wat de historische kaarten lieten verstaan, werd geen waardevol archeologisch erfgoed aangetroffen uit deze periode.

Omdat geen kenniswinst wordt verwacht in verband met de militaire aanwezigheid op het terrein, noch in verband met oudere perioden, wordt geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd. Bijgevolg dient er geen programma van maatregelen te worden opgemaakt.